

Tale til solen. Ved solformørkelsen den 12.8.2026. Bovbjerg / Mette Lund Andersen

Det siges jo, at når man taler om solen, så skinner den. Men, jeg vil nu forsøge at tale solen sort!

Så: Kære Sol,

Vi ved godt, at du bare er en gennemsnitligt stor stjerne blandt alle de andre milliarder af stjerner i universet. Men for os er du en sol. Og ikke bare en hvilken som helst sol, men solen. Vores sol.

Tænk, hvilken helt utrolig heldig tilfældighed det er, at vores planet Jorden befinder sig i lige præcis den optimale afstand fra dig. Hvilket har gjort, at de helt rigtige betingelser var til stede, for at livet kunne opstå og udfolde sig og blive til os, der er her i dag. For du, Sol, er vores livgiver her på jorden. Vi er børn af sol og sommer, som det rettelig hedder.

Næsten al vores energi her på jorden stammer fra fusioner inde i din kerne, hvor brintatomer presses sammen til helium, og i den proces frigives en lille smule energi, som samlet set bliver til en hel masse varme, som er det, der får vores verden til at dreje rundt. Det er faktisk solsystemets store karrusel, som bliver drevet derfra.

Solen sætter gang i jordens luftstrømme, som driver vinden, og dens varme får vand til at fordampe et sted og falde ned som regn et andet sted på kloden. Hvor sælsomt, at den energi, der begyndte som kernefusion i en stjerne, som er 150 millioner kilometer væk, ender med at blive til noget så jordnært som et træ, et kornaks, en blomst. Og til os mennesker. Vi er allesammen på en meget konkret måde solens børn. Vores eksistens her på jorden står og falder med dig, Sol. Og det har mennesker været klar over i tusinder af år. De har studeret dig, tilbedt dig og dyrket dig siden Arilds tid (og måske også længe før ham Arild).

Babylonerne hyldede solguden Shamash. (6000 år siden.)

Egypterne dyrkede solguden Ra, og deres Farao blev tilbedt som solens søn. (5000 år siden)

Hos de gamle grækere var det solguden Helios, som hver morgen vandrede over himlen fra øst til vest. (Helios ejede i øvrigt store flokke af køer. Jer, der kender Odysseen og måske har set den i biografen for nylig, ved, at man ikke skal slagte Solgudens køer!)

I inkakulturen var der en omfattende solkult, hvor inkaerne så sig selv som Solens sønner.

Også herhjemme har solen været kult. Solens rejse over himlen var et vigtigt element i bronzealderfolkets religion. Det fornemste eksempel er Solvognen med bronzehesten, der trækker solen hen over himlen. Den står på Nationalmuseet. Der er også fundet en del illustrationer af solskibe, som transporterer solen over himlen. Og også af slanger og fisk, som hjælper solen gennem underverdenen om natten, så den kan være klar til at stå op næste morgen igen.

Det var af afgørende betydning, at solen stod op hver morgen, skinnede på alt levende og gav liv. Det er også derfor, at sådan en solformørkelse som den vi skal opleve i aften, har været en sjælsrystende oplevelse når den har fundet sted. Det har sat hele samfundet i undtagelsestilstand. For hvis solen pludselig kan gå i sort, hvad kan vi så regne med. Hvordan kan vi være sikre på noget som helst? Vi er afhængige af at vide, at solen kommer igen og genoptager sin regelmæssige gang over himlen, hver dag.

Soldyrkerne findes også i moderne tid. Vitalisterne i starten af 1900-tallet dyrkede solen som kilde til fysisk styrke og livskraft gennem fri-luftsliv, gymnastik og sport. Og det er nogle af de tanker, som er videreført i nutidens solbadning, hvor Gud og hvermand smider tøjet og lader solens stråler gøre sin brunende indvirkning på ens mere eller mindre blege hud. Med betydelig kræftrisiko til følge. Selvom sollys også stadig er sundt og fuld af D-vitaminer. Og vi forbinder næsten altid solen med noget godt: Vi tager til solkysten. Vi ønsker os et liv i solsiden. Vi bliver deprimerede, når det er gråvejr. Men man bliver så glad, når solen skinner.

Vi, der er samlet her i aften, er vel også en slags soldyrkere. Vi tryllebindes af det kosmiske teater, vi skal overvære. Vi gyser i fascination og fryd over solens midlertidige forsvinden. Fordi vi stoler på, at du kukker frem igen Sol, for bagefter at gå ned i Vesterhavet og står op igen i morgen, ligesom du lejer. For det er stadig af afgørende betydning, at vi kan regne med dig Sol! Månen må gerne låne scenen et øjeblik. Men du må ikke være i tvivl: Det er stadig dig, som er vores stjerne.

Jeg vil slutte min solhilsen med at læse et par vers af Lemvig-digteren Thøger Larsens hyldest til solen. De stammer fra digtet "En ny dagsvise" fra 1923.

Vi hilder vor verdens eneste sol
Af hjertets dybeste grunde
som Hanen højt i Dagningen gol,
Som Lærkesang over Lunde,
saa stiver mod Himlens Gudestol
vor Hymne fra tusind Munde.
Du sommerens Guddom, Verdens Fryd,
der vækker af Døs og Dvale
hver levende Sjæl til Lys og Lyd
i dæmrende Morgensvale!
Velkommen i Øst! Højlovet i Syd!
Paa gensyn, når du må dale!
Og på gensyn, når du må formørkes, kan vi måske tilføje i aften.